

การศึกษาทัศนคติต่อการเลือกใช้ยารักษาโรค แผนโบราณกับแผนปัจจุบัน กรณีศึกษาผู้บริโภครักษาโรคในตำบล วัดชลอ จังหวัดนนทบุรี

(The study of attitudes towards the selection of medicines Traditional plans and
current plans)

(Case Study : Wat Chaloe, Nonthaburi)

ศิริภัทธา ท้วมแสง

Siriphattra Thuamsaeng

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการเลือกใช้ยารักษาโรคแผนโบราณกับแผนปัจจุบัน กรณีศึกษาผู้บริโภครักษาโรคในตำบล วัดชลอ จังหวัดนนทบุรี ใช้วิธีศึกษาเชิงสำรวจกับประชากรที่เคยใช้ยารักษาโรค แผนโบราณกับแผนปัจจุบัน ในตำบล วัดชลอ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล การทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม = 0.858 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าสถิติร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation), การวิเคราะห์ความผันแปร (Analysis of Variance:ANOVA) ผลการศึกษาพบว่าทัศนคติต่อการเลือกใช้ยารักษาโรค แผนโบราณกับแผนปัจจุบัน กรณีศึกษาผู้บริโภครักษาโรคในตำบล วัดชลอ จังหวัดนนทบุรี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านเพศหญิงอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 54.75), ด้านอายุ 21-30 ปีอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 37.25), ด้านวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 62.00), ด้านอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 39.25), ด้านรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาทมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 33.75), ด้านสถานภาพทางครอบครัวเป็นบุตรและธิดามากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 45.25)

คำสำคัญ: ยาแผนโบราณ, ยาแผนปัจจุบัน, ทัศนคติการเลือกใช้ยาแผนโบราณกับยาแผนปัจจุบัน

บทนำ

ในปัจจุบันเรามีทางเลือกในการดูแลสุขภาพ และการรักษาโรคหลากหลายวิธี ทั้งการบำบัด การออกกำลังกาย หรือแม้แต่การรับประทานยา ตั้งแต่อดีตนั้นที่คนในสมัยก่อนได้คิดค้นตำรายา และปลูกพืชสมุนไพร เพื่อรักษาโรคต่างๆ ซึ่งเราเรียกกันว่า ยาแผนโบราณ โดยเป็นการนำเอาสมุนไพร (จากพฤกษชาติ สัตว์ หรือแร่) มาผสม ประจุ หรือแปรสภาพ สมุนไพรที่ถูกแปรรูปเป็นยาแผนโบราณ มีทั้งที่อยู่ในรูปยาน้ำ ยาเม็ด หรือแคปซูล ที่เห็นกันชินตา คือ อยู่ในรูปของยาลูกกลอน และยาผง อาทิเช่น พืชหลายใจ-แก้อาการเจ็บคอ, ยาหอม (อบเชย เปลือกมะม่วง ชিংแห้ง อื่นๆ)-แก้ อาการวิงเวียน, ยาเม็ดลิ้นวันชิว บรรเทาอาการ ปวดท้อง ท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด แน่นท้อง ขับลม เป็นต้น

ในอดีตยาแผนโบราณได้จัดว่าเป็นยาสามัญประจำบ้าน ที่มีติดบ้านไว้คอยบรรเทาอาการเจ็บป่วยขั้นต้น ซึ่งก่อนจะมาเป็นยาแผนโบราณนั้น เริ่มมาจากการนำสมุนไพรหลากหลายชนิดมาทำการแปรรูป ผสมเข้าด้วยกัน ก่อนหน้านั้นจึงเรียกว่า ยาสมุนไพร โดยที่ยาแผนโบราณนั้น สามารถใช้รักษาโรคทั่วไปที่ไม่ร้ายแรง เช่น ท้องอืด ท้องเฟ้อ ร้อนใน ฯลฯ และการรักษาอาการพื้นฐานที่ไม่รุนแรง ไม่เรื้อรัง เช่น ท้องเสีย ท้องร่วง ปวดศีรษะ ตัวร้อน เป็นไข้ ผื่นคัน เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงที่ความสนใจที่จะศึกษาทัศนคติต่อการเลือกใช้จ่ายแผนโบราณกับแผนปัจจุบัน ของผู้บริโภคใน ตำบลวัดชลอ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อบุคคลทั่วไปที่ต้องการจะ รักษาโรคโดยใช้ยาแผนโบราณแทนแผนปัจจุบัน และต้องการให้กระทรวงสาธารณสุขมีการให้ข้อมูลข้อดีและข้อเสีย เกี่ยวกับยาแผนโบราณมากกว่านี้ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่กลุ่มผู้ที่ต้องการใช้จ่ายแผนโบราณว่ามีความปลอดภัยต่อกลุ่ม ผู้ใช้จ่าย เพื่อให้เห็นประโยชน์ต่อการใช้จ่ายที่ปลอดภัยกับชีวิต เป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาให้แพร่หลายให้คนส่วนใหญ่ มองเห็นทางเลือกในการใช้ยารักษาโรค

การทบทวนวรรณกรรม

แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

พฤติกรรมผู้บริโภค (Consumer behavior) คือ การศึกษาถึงพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกซื้อ และใช้สินค้าหรือบริการต่างๆโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น เวลา เงิน และความพยายาม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตน พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นกระบวนการที่มีพลัง การเปลี่ยนแปลง ความคิด การรับรู้และกิจกรรมของผู้บริโภค โดยพฤติกรรมเกิดจากอิทธิพลภายในตัวบุคคล เช่น ความต้องการสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน และความต้องการที่เกิดขึ้นจากแรงจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ ทัศนคติ และบุคลิกภาพส่วนตัว รวมถึงอิทธิพลภายนอก เช่น วัฒนธรรม ประเพณีและเทคโนโลยี เป็นต้น อิทธิพลดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจเลือกสินค้าหรือบริการ

1. สิ่งกระตุ้น (Stimulus) สิ่งกระตุ้นอาจเกิดขึ้นเองภายในร่างกาย (Inside Stimulus) หรือเกิดขึ้นจากภายนอก (Outside Stimulus) ทำให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการของผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดการซื้อสินค้า (Buying motive) อาจซื้อด้วยเหตุจูงใจด้านเหตุผลหรือซื้อด้วยเหตุจูงใจด้านจิตวิทยา (อารมณ์) ก็ได้ สิ่งกระตุ้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สิ่งกระตุ้นทางการตลาดกับสิ่งกระตุ้นด้านอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมของผู้บริโภค

2. ลักษณะของผู้ซื้อ (Buyer Characteristics) ลักษณะของผู้ซื้อถือว่าเป็นปัจจัยภายในของผู้ซื้อได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายในและภายนอก ประกอบไปด้วยปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม (Culture) ปัจจัยด้านสังคม (Social) ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal) และปัจจัยด้านจิตวิทยา (Psychological) การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อให้ทราบถึงลักษณะความต้องการของผู้บริโภคด้านต่างๆ เพื่อจัดส่วนประสมทางการตลาดต่างๆ ให้กระตุ้นและให้สามารถสนองความต้องการของผู้ซื้อ

3. กระบวนการตัดสินใจซื้อ (Buyer Decision Process) กระบวนการตัดสินใจซื้อจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภคซึ่งจะทำการตัดสินใจซื้อแบบเป็นลำดับขั้นตอนแบ่งออกเป็นขั้นตอนการแก้ปัญหา 5 ขั้นตอน กล่าวคือ เมื่อผู้บริโภคต้องการตัดสินใจซื้อ

ผู้บริโภคจะมีการตัดสินใจผ่านกระบวนการรับรู้ความต้องการและทำการค้นข้อมูลมาเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาหาแนวทาง และประเมินทางเลือกว่าจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการนั้น

4. การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) จากการประเมินผลทางเลือกจะช่วยให้ผู้บริโภคกำหนดความพอใจระหว่างผลิตภัณฑ์ต่างๆ ความตั้งใจซื้อที่เกิดขึ้นแล้ว พอมาถึงการตัดสินใจซื้อ ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่พึงพอใจมากที่สุด ซึ่งผู้ซื้อจะตัดสินใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ราคาสินค้า ผู้ขาย เวลาในการซื้อ และปริมาณในการซื้อ

5. พฤติกรรมหลังการซื้อ (Post-purchase Behavior) หลังการซื้อและทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ที่ซื้อไปแล้ว ผู้บริโภคจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับความพอใจหรือไม่พอใจในตัวผลิตภัณฑ์ โดยคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการจะเป็นปัจจัยสำคัญในการประเมินผลหลังการซื้อ

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

คัทลี สุนทรเสณี(2531) ให้คำจำกัดความทัศนคติที่เชื่อมโยงไปถึงพฤติกรรมของบุคคลว่าทัศนคติหมายถึง

1. ความสลับซับซ้อนของความรู้สึก หรือการมีอคติของบุคคลในการที่จะสร้างความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามประสบการณ์ของบุคคลนั้นที่ได้รับมา
2. ความโน้มเอียงที่จะมีปฏิกิริยาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีหรือต่อต้านสิ่งแวดล้อมที่จะมาถึงทางหนึ่งทางใด
3. ในด้านพฤติกรรม หมายถึง การเตรียมตัวหรือความพร้อมที่จะตอบสนอง

คาร์เตอร์. วีกูด (Carter V. Good, 1959: 48) ให้คำจำกัดความว่า ทัศนคติคือ ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่เป็นการสนับสนุน หรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่างบุคคล หรือสิ่งใด ๆ

นิวคอมบ์ (Newcomb, 1854: 128) ให้คำจำกัดความไว้ว่า ทัศนคติซึ่งมีอยู่ในเฉพาะคนนั้นขึ้นกับสิ่งแวดล้อม อาจแสดงออกในพฤติกรรมซึ่งเป็นไปได้ใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะชอบ หรือพึงพอใจซึ่งทำให้ผู้อื่นเกิดความรักใคร่อยากใกล้ชิดสิ่ง นั้น ๆ หรืออีกลักษณะหนึ่งแสดงออกในรูปความไม่พอใจ เกลียดชัง ไม่อยากใกล้ชิดสิ่งนั้น

นอร์แมน แอล มูน (Norman L. Munn, 1971: 71) ให้คำจำกัดความว่า ทัศนคติ คือ ความรู้สึก และ ความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์ สถาบัน และข้อเสนอใดๆ ในทางที่จะยอมรับ หรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยพฤติกรรมอย่างเดียวกันตลอด

ยารักษาโรค

ก่อนการเลือกรับประทานยา ต้องอ่านฉลากยาทุกครั้ง เพื่อป้องกันการหยิบยาผิดต้องอ่านฉลากกำกับยาเพื่อทำความเข้าใจให้ชัดเจนเกี่ยวกับสรรพคุณ ขนาดยา ความแรง วิธีใช้ข้อห้าม ข้อแนะนำและคำเตือน วัน ผลิตและวันหมดอายุของยา อุณหภูมิที่เก็บยาการอ่านฉลากและเอกสารกำกับยาอย่างละเอียดเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการใช้ยามากที่สุด ต่อไปนี้เป็นข้อมูลที่มีบนฉลากยา ซึ่งผู้ใช้ยาควรใส่ใจ ชื่อยาแต่ละตัวมีชื่อ 3 ชื่อด้วยกันคือ ชื่อสามัญทางยา (Generic Name), ชื่อทางเคมี(Chemical Name), ชื่อทางการค้า(Trade Name)

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยา

ยาแผนโบราณ

ยาแผนโบราณ (Traditional drug) หมายถึง ยาที่มุ่งหมายสำหรับใช้ในการประกอบโรคศิลปะแผนโบราณ หรือการบำบัดโรคสัตว์ ซึ่งอยู่ในตำราแผนโบราณที่รัฐมนตรีประกาศ หรือยาที่รัฐมนตรีประกาศเป็นยาแผนโบราณ หรือยาที่ได้รับอนุญาตให้ขึ้นทะเบียนตำรับยาเป็นยาแผนโบราณ หรือคือการประกอบโรคศิลปะแผนโบราณ โดยอาศัยความรู้จากตำรับยา หรือการเรียนสืบต่อกันมา อันมิใช่การศึกษาหลักวิทยาศาสตร์

ยาแผนปัจจุบัน

ยาแผนปัจจุบัน หมายความว่า ยาที่มุ่งหมายสำหรับใช้ในการประกอบวิชาชีพ เวชกรรม การประกอบโรคศิลปะแผนปัจจุบัน หรือการบำบัดโรคสัตว์

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาทัศนคติต่อการเลือกใช้ยารักษาโรค แผนโบราณกับแผนปัจจุบัน ที่อาศัยอยู่ในตำบลวัดชลอ จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 20 - 60 ปี เคยได้รับการรักษาหรือใช้ยารักษาโรค ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งหมด 2,741,953 คน ประจำปี 2562

เนื่องจากในกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถหาข้อมูลประชากรที่แน่นอนได้ทางผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยอาศัยสูตรของ Taro Yamane (Taro Yamane อ้างอิงถึงใน กัลยา, 2546) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 0.05

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษา โดยสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะตรวจสอบ (Check List) เป็นลักษณะคำถามปลายปิดเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว, แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรมการเลือกใช้ยารักษาโรคของผู้บริโภคให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามโดยมีคำถามที่ให้เลือกตอบเพียง 1 คำตอบ, มากกว่า 1 คำตอบ และ เรียงลำดับ 1, 2 และ 3 ซึ่งเป็นลักษณะคำถามปลายปิด แบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้ทดลองแจกจำนวน 40 ชุด เพื่อทำการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นรายด้านใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.858

การวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล แล้วจัดหมวดหมู่ของข้อมูล และนำไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้ในการอธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 2) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3) การวิเคราะห์ความผันแปร (Analysis of Variance: ANOVA) F-test, T-test 4) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) คำนวณสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ 0.05

ผลกาวิจัย

ข้อมูลปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงจำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.75 และเป็นเพศชายจำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 54.75

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุอยู่ในช่วง อายุ 21-30 ปี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 รองลงมาคือช่วงที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.25 และน้อยที่สุดอยู่ในช่วง 31-40 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00

วุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62.00 รองลงมาคือต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 และน้อยที่สุดคือสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.25 รองลงมาคือ นักเรียน นิสิต นักศึกษา จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 และน้อยที่สุดคือ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.50

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.75 รองลงมาคือ ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 และน้อยที่สุดคือ มากกว่า 40,000 บาท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.25

สถานภาพทางครอบครัว ผู้ตอบแบบสอบถามสถานะทางครอบครัวเป็นบุตร หรือธิดา จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.25 รองลงมาคือ เป็นผู้นำครอบครัว จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 และน้อยที่สุดเป็นคู่สมรส จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.75

ทัศนคติการเลือกใช้ยารักษาโรคแผนโบราณกับแผนปัจจุบัน ของผู้บริโภคในตำบลวัดชลอ จังหวัดนนทบุรี

ยาแผนโบราณ

จากการสำรวจพบว่า ทัศนคติต่อการเลือกรับประทานยารักษาโรคแผนโบราณ ของผู้บริโภคในตำบลวัดชลอ จังหวัดนนทบุรี อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.62 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจาก ยาแผนโบราณช่วยปรับสมดุลร่างกาย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.66 อยู่ในเกณฑ์ เป็นกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจาก ยาแผนโบราณควรรับประทาน เพื่อบำรุงร่างกาย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.68 อยู่ในเกณฑ์ เชิงบวก ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจาก ยาแผนโบราณแล้ว จะตกค้างในร่างกาย น้อยกว่า โดยมีค่าเฉลี่ย 3.50 อยู่ในเกณฑ์ เป็นกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจาก ยาแผนโบราณมีการผลิตที่ไม่มีคุณภาพ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.42 อยู่ในเกณฑ์ เป็นกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจาก ยาแผนโบราณมีราคาถูก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.44 อยู่ในเกณฑ์ เป็นกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจาก ยาแผนโบราณมีรสชาติ และกลิ่นไม่น่าชวนรับประทาน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.86 อยู่ในเกณฑ์ เชิงบวก และผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจาก ควรส่งเสริมให้มีการ รักษาด้วยยาแผนโบราณมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย 3.79 อยู่ในเกณฑ์ เชิงบวก

ยาแผนปัจจุบัน

จากการสำรวจพบว่า ทัศนคติต่อการเลือกรับประทานยารักษาโรคของแผนปัจจุบันของผู้บริโภคในตำบลวัดชลอ จังหวัดนนทบุรี อยู่ในเกณฑ์ระดับเชิงบวก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.08 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พิจารณาจากยาแผนปัจจุบันมีต้นทุนการผลิตที่สูง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.73 อยู่ในเกณฑ์เชิงบวก ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจากยาแผนปัจจุบันให้ผลต่อการรักษาได้เร็วกว่า โดยมีค่าเฉลี่ย 3.87 อยู่ในเกณฑ์เชิงบวก ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจากยาแผนปัจจุบันมีส่วนผสมของสารอันตราย โดยมีค่าเฉลี่ย 3.67 อยู่ในเกณฑ์เป็นกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจากยาแผนปัจจุบันแสดงส่วนผสมชัดเจนกว่า โดยมีค่าเฉลี่ย 3.77 อยู่ในเกณฑ์เชิงบวก ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจากยาแผนปัจจุบันสามารถรักษาโรคร้ายแรงได้ ได้แน่นอนกว่า โดยมีค่าเฉลี่ย 3.44 อยู่ใน

เกณฑ์เป็นกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจากการโฆษณาแผนปัจจุบัน เป็นการอวดอ้างสรรพคุณเกินจริง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.45 อยู่ในเกณฑ์เป็นกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจากการโฆษณาแผนปัจจุบันมุ่งรักษาอาการที่ต้นเหตุ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.56 อยู่ในเกณฑ์เป็นกลาง ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาจากยาแผนปัจจุบันก่อนผลข้างเคียงต่อร่างกายได้มากกว่า โดยมีค่าเฉลี่ย 3.71 อยู่ในเกณฑ์เชิงบวก

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1. ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการให้ทัศนคติในการเลือกใช้ยาต่างกัน

ยาแผนโบราณ

ผลการศึกษาพบว่าเพศที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการเลือกใช้ยารักษาโรคแผนโบราณไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการศึกษาพบว่าอายุที่ต่างกันมีทัศนคติต่อการเลือกใช้ยารักษาโรคแผนโบราณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 มีนัยสำคัญ 2 คู่คือ ระหว่างผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี กับผู้มีอายุ 21-30 ปี และระหว่างผู้มีอายุน้อยกว่า 20 ปี กับ 31-40 ปี

ผลการศึกษาพบว่าวุฒิการศึกษามีทัศนคติต่อการเลือกใช้ยารักษาโรคแผนโบราณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่าอาชีพมีทัศนคติต่อการเลือกใช้ยารักษาโรคแผนโบราณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 และ 0.01

ผลการศึกษาพบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีทัศนคติต่อการเลือกใช้ยารักษาโรคแผนโบราณแตกต่างกันโดยเฉลี่ยมีนัยสำคัญ 2 คู่คือ ระหว่างผู้มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท กับกลุ่มผู้มีรายได้ 10,001-20,000 บาท และระหว่างกลุ่มผู้มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท กับกลุ่มผู้มีรายได้ 20,001-30,000 บาท

ผลการศึกษาพบว่าสถานภาพทางครอบครัวมีทัศนคติต่อการเลือกใช้ยารักษาโรคแผนโบราณไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ยาแผนปัจจุบัน

ผลการศึกษาพบว่าเพศที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการเลือกใช้ยารักษาโรคแผนปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ผลการศึกษาพบว่าอายุที่ต่างกันมีทัศนคติต่อการเลือกใช้ยารักษาโรคแผนปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 3 คู่ คือ ระหว่างผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี กับ กลุ่มผู้มีอายุ 21-30 ปี ระหว่างผู้มีอายุ 21-30 ปี กับ 21-30 ปี และระหว่างผู้มีอายุ 31-40 ปี กับกลุ่มผู้มีอายุ 21-30 ปี

ผลการศึกษาพบว่าวุฒิการศึกษามีทัศนคติต่อการเลือกใช้ยารักษาโรคแผนปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 1 คู่ คือ ระหว่างผู้มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กับ กลุ่มผู้มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

ผลการศึกษาพบว่าอาชีพมีทัศนคติต่อการเลือกใช้ยารักษาโรคแผนปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญ 5 คู่ คือ ระหว่างผู้มีอาชีพนักเรียน นิสิต นักศึกษา กับ กลุ่ม ผู้มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน, ระหว่างผู้มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ กับ กลุ่มผู้มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน, ระหว่างผู้มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว กับ กลุ่มผู้มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน, ระหว่างผู้มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ กับ กลุ่มผู้มีอาชีพอื่นๆ และ ระหว่างผู้มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว กับกลุ่มผู้มีอาชีพอื่นๆ

ผลการศึกษาพบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีทัศนคติต่อการเลือกใช้อายัดรักษาโรคแผนปัจจุบันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 2 คู่ คือ ระหว่างผู้มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท กับ กลุ่มผู้มีรายได้ 20,001-30,000 บาท และ ระหว่างกลุ่มผู้มีรายได้ 10,001-20,000 บาท กับ กลุ่มผู้มีรายได้ 20,001-30,000 บาท

ผลการศึกษาพบว่าสถานภาพทางครอบครัวมีทัศนคติต่อการเลือกใช้อายัดรักษาโรคแผนปัจจุบันแตกต่างกันโดยเฉลี่ยมีนัยสำคัญ 2 คู่ คือ ระหว่างผู้มีสถานภาพเป็นผู้นำครอบครัว กับ กลุ่มผู้มีสถานภาพเป็นบุตร หรือ ธิดา และ ระหว่างผู้มีสถานภาพเป็นคู่สมรส กับกลุ่มผู้มีสถานภาพเป็นบุตร หรือ ธิดา

สมมติฐานที่ 2. ปัจจัยข้อมูลภายนอกมีผลต่อการเลือกใช้อายัดรักษาโรค แผนโบราณกับแผนปัจจุบันของผู้บริโภคในตำบลวัดชลอ จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านคุณภาพยา, ราคาของยา, ชื่อเสียงของตรายี่ห้อ, ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ, ความสะดวกในการหาซื้อ, คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ/คนรู้จัก, ความร้ายแรงของโรคที่เป็น, อื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลวิจัยไปใช้

1. ยาแผนโบราณช่วยปรับสมดุลร่างกาย ยาแผนโบราณควรใช้ เพื่อบำรุงร่างกาย ยาแผน โบราณมีการผลิตที่ไม่มีคุณภาพ ยาแผนโบราณมีราคาถูก ยาแผนโบราณมีรสชาติ และกลิ่นไม่น่าชวน รับประทาน ควรส่งเสริมให้มีการรักษาด้วยยาแผนโบราณมากขึ้นยาแผนปัจจุบันมีต้นทุนการผลิตที่สูง ยาแผนปัจจุบันให้ผลต่อการรักษาได้เร็วกว่ายาแผนปัจจุบันแสดงส่วนผสมชัดเจนกว่ายาแผนปัจจุบันสามารถรักษาโรคร้ายแรงได้แน่นอนกว่า การโฆษณาขายยาแผนปัจจุบัน เป็นการอวดอ้างสรรพคุณเกินจริง ยาแผนปัจจุบันมุ่งรักษาอาการที่ต้นเหตุ และยาแผนปัจจุบันก่อผลข้างเคียงต่อร่างกายได้มากกว่า

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ ที่มีผลต่อทัศนคติการเลือกใช้อายัดรักษาโรค แผนโบราณ ของผู้บริโภคในตำบลวัดชลอ จังหวัดนนทบุรี พบว่า ทัศนคติการเลือกใช้อายัดรักษาโรคแผน โบราณ ไม่แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ ที่มีผลต่อทัศนคติการเลือกใช้อายัดรักษาโรคแผนโบราณ ของผู้บริโภคในตำบลวัดชลอ จังหวัดนนทบุรี พบว่า ทัศนคติการเลือกใช้อายัดรักษาโรคแผนโบราณ ไม่แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคล และ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่มีผลต่อทัศนคติการเลือกใช้อายัดรักษาโรคแผนปัจจุบันของผู้บริโภคในตำบลวัดชลอ จังหวัดนนทบุรี พบว่า ทัศนคติการเลือกใช้อายัดรักษาโรคแผนปัจจุบัน แตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ

ข้อจำกัดงานวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้เจาะจงกลุ่มเพศ, อายุ, วุฒิการศึกษา, อาชีพ, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน, สถานภาพทางครอบครัว เป้าหมายในการกระจายแบบสอบถาม ดังนั้นจากการเก็บข้อมูลพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 219 คน คิดเป็นร้อยละ 54.75 อายุส่วนใหญ่อยู่ที่ 21-30 ปี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ระดับปริญญาตรี จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 62.00 อาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.25 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่ 10,001-20,000 บาท จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.75 และ สถานภาพทางสังคมส่วนใหญ่เป็นบุตร หรือ ธิดา จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.25 ดังนั้นผลการวิเคราะห์ของแบบสอบถามนี้จึงไม่สามารถเป็นตัวแทนของคำตอบกับคนทุกช่วงอายุและทุกกลุ่มได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนหนึ่งซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อบุคคลทั่วไปที่ต้องการรักษาโรคโดยใช้ยาแผนโบราณแทนแผนปัจจุบัน ประชาชนผู้สนใจใช้ยาแผนโบราณต้องการให้กระทรวงสาธารณสุขมีการให้ข้อมูลข้อดีและข้อเสียเกี่ยวกับยาแผนโบราณมากกว่านี้ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่กลุ่มผู้ที่ต้องการใช้ยาแผนโบราณว่ามีความปลอดภัยต่อกลุ่มผู้ใช้ยา ต้องการให้มีการจัดการอบรม จัดสถานที่ให้ความรู้ด้านการใช้ยาแผนโบราณกับแผนปัจจุบันเพื่อให้เห็นประโยชน์ต่อการใช้ยาที่ปลอดภัยกับชีวิต ควรมีการพัฒนาด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาแผนโบราณและส่งเสริมให้มีการใช้ยาแผนโบราณในปัจจุบันให้มากขึ้น เป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาให้แพร่หลายให้คนส่วนใหญ่มองเห็นทางเลือกในการใช้ยารักษาโรค

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา บุญประกอบ, รัตนา พ่วงประเสริฐ, ลำเนา เจียมแท้, สำราญ อัดโดดตร และอภิศักดิ์ แต่งอ่ำ. (2545). *ปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อการใช้ยาสมุนไพรไทยของผู้ป่วยโรงพยาบาลบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

กมลวัฒน์ ธรรมรักษา. (2553). *คุณค่าตราสินค้าและการสื่อสารการตลาดแบบครบวงจร (IMC) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์น้ำยาเปลี่ยนสีผมในเขต กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย. *จำนวนประชากรและประชากรแยกอายุ,ระบบบริการข้อมูลประชากร*, ค้นเมื่อ 21 มกราคม 2562, จาก https://www.dopa.go.th/main/web_index

กฤษฎิกา คงสมพงษ์. (2548). *การสื่อสารการตลาดแบบครบวงจร สำคัญต่อการตลาดยุคใหม่*. Marketeer Magazine

กิตติพันธ์ คงสวัสดิเกียรติ และคณะ. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ*. กรุงเทพมหานคร: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชันอินโดไชน่า

จิตราภรณ์วันใจ. (2548). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดจำหน่าย ยาสมุนไพรไทยของผู้ประกอบการร้านขายยา จังหวัดเชียงราย*. การศึกษาอิสระสาขาวิชาการจัดการทั่วไป, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย

จิรัชยา ติरणะประกิจ. (2554). *ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อร้านขายยาในเขต กรุงเทพมหานคร*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิตสำหรับนักบริหาร สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป, คณะ บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรังสิต

จิตราภรณ์ วันใจ. (2548). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดจำหน่ายยาสมุนไพรไทยของผู้ประกอบการร้านขายยา จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการ ทั่วไป

ฉัตยาพร เสมอใจ และมัทนียา สมมิ. (2545). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร : เอ็กชเปอร์เน็ท

ชรินชัย เจริญศิริวิไล. (2550). พฤติกรรมการใช้บริการและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการเลือกร้านขายยาแผนปัจจุบันในกรุงเทพมหานคร. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรังสิต

สุพัตรา ปานแก้ว วินัย สยอวรรณ และรัชชัย เหล็กดี. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อยาสมุนไพร และยาแผนโบราณ เพื่อมาจำหน่ายในร้านขายยาแผนปัจจุบันในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์(ฉบับที่ 2). วาสารสังคมศาสตร์, หน้า 17. สืบค้นจาก <http://lrd.rmutto.ac.th>

ปิยพรรณ รัตนพิกุล และดร.พีรพงษ์ฟูศิริ. (2555). แรงจูงใจในการเลือกซื้อยาแผนโบราณของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร(ฉบับที่ 2). วาสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ, ปีที่ 2, หน้า 144. สืบค้นจาก www.thaiejournal.com

ปิฐพล รัตนจินดา. (2551). ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ยาแผนโบราณของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ณัฐชัย ศรีพันธุ์. (2542). การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริโภคที่มีต่อร้านขายยา รูปแบบเดิม และรูปแบบใหม่. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (สาขาการตลาด) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. ถ่าย เอกสาร.

นภัสรัญชน ฤกษ์เรืองฤทธิ์. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาสมุนไพรในโรงพยาบาลอุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นิศาชล ประสารสุข. (2539). ความคิดเห็นของผู้ป่วยต่อการใช้ยาสมุนไพรที่ได้รับการส่งจ่ายจากโรงพยาบาลกุดชุม จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สมประสงค์ แดงพลอย. (2553). พฤติกรรมการซื้อยาจากร้านขายยาของผู้บริโภคในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตุลยลักษณ์ อุโฬจิตร. (2550). ความพึงพอใจ พฤติกรรม และความจงรักภักดีของผู้บริโภคต่อร้าน ขาย ยาที่ แอนด์ ที่ ฟาร์ม่า เขตบางแค กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร.ณ เพ็ชรพลาย และคณะ. สมุนไพรพื้นบ้าน ตอนที่ 1,2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กระทรวงสาธารณสุข.
กรุงเทพฯ : อักษรประเสริฐ, 2528

ดร.เที่ยง บรรุทธธรรม. พจนานุกรมสมุนไพรไทย, พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : 2531

พญ. สාරวยทรัพย์เจริญ และคณะ .รายงานผลการวิจัย เรื่อง “กลวิธีการส่งเสริมการใช้สมุนไพร
ในสถานบริการทางสาธารณสุข ระดับจังหวัด. ปี 2533

ชวลิต สันติรุ่งเรือง ที่ปรึกษากรมด้านสาธารณสุข. แนวโน้มของการแพทย์พื้นบ้านในประเทศไทย.
วารสาร Health & Herbs

อัญมณี โชตยะกุล. (2555). ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อยาสมุนไพรของ โรงพยาบาลบาง
กระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก. สาขาวิชาการบริหารเชิงกลยุทธ์ , มหาวิทยาลัยนเรศวร